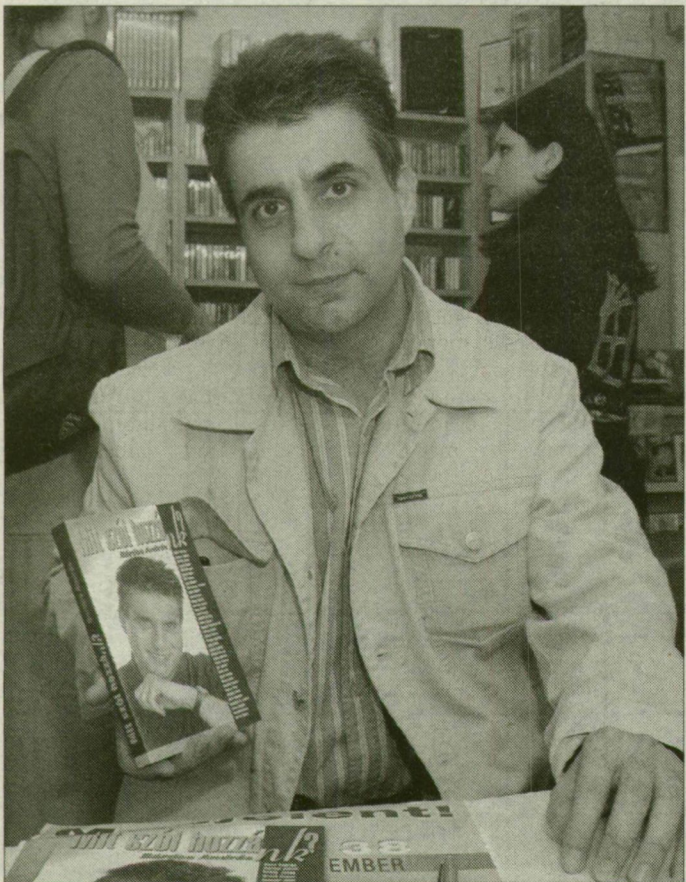

Vonzások és változások a beszélgetés műfajában

„Kiszekíroztak a hírműsorból”

ELFOGYTAK A KÖNYVHÉTEN BÁRDOS ANDRÁS: MIT SZÓL HOZZÁNK? CÍMŰ INTERJÚKÖTETÉNEK PÉLDÁNYAI, ÚGYHOGY MINDEN BIZONNYAL LESZ MÁ-SODIK KÖNYV IS A SATELIT TELEVÍZIÓBAN LÁTOTT MŰSOROK VÁLOGATOTT DARABJAIBÓL. AZ INTERJÚK KÉSZÍTŐJE SZEGEDEN IS DEDIKÁLT.

- Mit szól hozzá? A sikerhez?
- Örülök neki.
- A televíziós beszélgetések oldott légköre volt nekem a legszimpatikusabb. Mi a titka? Hogyan lehet azt megcsinálni, hogy a vendégei elfelejtkezzenek a kamerákról?
- Nem titok van, hanem munka. Készülős típus vagyok, amit előre meg lehet tudni az interjúalanyról, azt igyekszem megtudni, vagyis jobban bízom a felkészülésben, mint a tehetségemben... Ez persze nem megy egyedül, csak segítőkkel. Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy 15 szerkesztővel dolgozhattam, ami ritkaság manapság a médiában. Részben összegyűjtötték a partneremmel kapcsolatos tényeket, másrészt írtak számomra kis esszéket az illetőről.
- Tanulmányokat a személyiségről?
- Az talán túlzás, hogy tanulmányokat, de leírták a saját benyomásaikat az illetőről, amit arról gondoltak, hogy milyen ember volt, lett, és így tovább.
- A felkészülés jó kérdésekhez segíthet, de ez talán nem elég az őszinteség és fesztelenség légköréhez.
- Meg kell győzni a partnert, hogy amit ő mond, az engem nagyon érdekel. És ez már nem technika, mert engem tényleg érdekel – a másik. Mondok példát! Berecz János szinte nem nyilvánult meg a rendszerváltás óta; nem győztem kívánni, hogy a műsor elkezdődjön, annyira kíváncsi voltam egy csomó dologra, hogy idő előtt elkezdtem faggatni, mit mondott ekkor és ekkor Grósz, meg Gorbacsov... Használóképpen voltam Pálfy G. Istvánnal. Megérezték az őszinte érdeklődést. Ilyenkor megnyílnak az emberek.
- Előfordult, hogy valaki nem vállalta a beszélgetést?
- Ritkán. Sohasem azért, mert mondjuk tudtuk egymásról, hogy másképpen látjuk a világot. Hiszen ettől még lehet beszélgetni, sőt ilyenkor különösen izgalmas: ő miért úgy?

■ Dedikál: Bárdos András. (Fotó: Karnok Csaba)

- Volt-e kudarcos találkozása?
- Egyszer fordult elő, hogy nem tudtam valakivel beszélni, meg is mondom, kivel: Gyurkovics Tibor szemmel láthatóan elhatározta, hogy egy választási propagandaszöveget óhajt elmondani és ettől nem is hagyta magát eltéríteni. Ültünk, egyre kevesebbszer tudtam megszólalni, nyilvánvaló volt, hogy egyáltalán nincs tekintettel rám – arra gondoltam, majd csak vége lesz az adásidőnek...
- Valóban olyan érdekesek a tévés személyiségek?
- Melyik-melyik. De – ha erre céloz – a könyvben elcsúsztak egy kicsit az arányok, tényleg sokan szerepelnek. Szerintem sem jó dolog, hogy az emberek napi négy és fél órában tévét néznek, de tény, és ennek az az egyik következménye, hogy a tévés személyiségek iránt érdeklődnek. Egyébként, szerencsére, általában az emberek iránt. Nincs érdekesebb, mint egy arc, amelyen nyomon követhetjük az érzelmeket, nincs érdekesebb, mint egy emberi történet, egy élet története, amiben a sajátunkat is fölfedezhetjük.
- Mielőtt a Satelit csatornáján fölbukkant a beszélgetésekkel, mindig hírműsorokban dolgozott. Elege lett, vagy kényszerűségből váltott?
- Amikor az RTL Klub hírműsorából kiszekíroztak...
- Ez mit jelent? Az újságírókat általában szekírozzák...
- Többé-kevésbé így van, de sokaknak muszáj tűrni, nekem viszont volt választásom. A szerződéseim szerint fél évig nem dolgozhattam, utána azonban kitaláltam ezt a műsort, a Satelit pedig megvette.
- Mi lesz a folytatás? Jelenleg ismétlik a beszélgetéseket.
- Mert a csatorna nehéz helyzetbe került, és nem tudunk újakat csinálni. Meglátjuk, ősztől hova sodor az élet.
- Panaszkodik?
- Dehogya! Én mindig jól érzem magam a bőrömben, és ennyiben teljesen elézők a magyar átlagtól.
- Ez az első könyve. Édesanyja, Fenákel Judit és édesapja, Bárdos Pál is író – méghozzá Szegedről elszármazottak. Mit szóltak?
- Közreműködtek a szerkesztésben. Kicsit talán furcsa volt a helyzet, hiszen évtizedekig én jártam az ő könyvbemutatóikra, most meg...
- A könyvhétre Fenákel-könyv is megjelent.
- Jó is, szép is, tessék elolvasni.

S. E.

Oláh György: Az élet túl rövid ahhoz, hogy az ember pesszimista legyen

A kémia mint játékszer

A TUDÓSOK MÉG IDŐS KORBAN IS OLYANOK, MINT A GYEREKEK: JÁT-SZANAK – MONDJA OLÁH GYÖRGY NOBEL-DÍJAS KÉMIKUS. AZ AMERI-KÁBAN ÉLŐ, HETVENÖT ÉVES, MA IS AKTÍVAN DOLGOZÓ MAGYAR KU-TATÓ SZEGEDI LÁTOGATÁSA ALKAL-MÁVAL EGYEBEK MELLETT ARRÓL BESZÉLT LAPUNKNAK, HOGYAN TUDNÁ FEDEZNI AZ EMBERISÉG ENERGIASZÜKSÉGLETÉT SZÁZ-KÉT-SZÁZ ÉV MÚLVA, AMIKOR A SZÉN-, A KŐOLAJ- ÉS A FÖLDGÁZKÉSZLE-TEK TELJESEN KIMERÜLNEK A FÖL-DÖN.

Oláh György olyan családban nőtt fel, amelyben korábban senki nem érdeklődött a természet-tudományok iránt. Édesapja ügyvéd volt, ő pedig Budapest egyik legjobb iskolájába, a piaris-ta gimnáziumba járt. Kiváló hu-manista alapműveltséget szer-zett, latinul, franciául és néme-tül tanult, szenvedélyes olvasás-szeretete is itt alakult ki. – Amíg le nem értsésgiztem, eszembe sem jutott, hogy természettudo-mányi pályára menjek. Amikor azonban az első kémiakurzust felvettem, azonnal beleszeret-tem, és azóta is ezzel foglalko-zom – magyarázza érdeklődésé-nek fiatalkori fordulatát a nem-zetközi híró tudós.

Szupersav és Nobel-díj

Érettségi után a háború borzal-mait átélte Oláh György a Buda-pesti Műszaki Egyetem Vegész-mérnöki Karán folytatta tanul-mányait. Magyarország legran-gosabb szerveskémia-professzo-ra, Zemplén Géza asszisztense volt. 1949-ben diplomázott, és még ebben az évben feleségül vette laboratóriumi munkatár-sát, Lengyel Juditot. Az ötvenes évek elején eredmé-nyesen kísérletezett szerves flu-orvegyületekkel, és 1956-ig több mint száz publikációja jelent meg. 1954 és 1956 között a Ma-gyar Tudományos Akadémia Központi Kémiai Kutatóintézet-ének igazgatóhelyettese volt, ne-véhez fűződött a magyarországi műanyagipari kutatás és gyártás megalapozása. Az 1956-os forradalom leveré-se után, decemberben családjá-val együtt elhagyta az országot. 1964-ig Kanadában élt, majd az Egyesült Államokban telepedett le. Egy évvel később az Ohio ál-lambeli Cleveland egyetemének tanára lett, később a dél-kalifor-niai egyetemre került, ahol 1977

■ „Már most el kell gondolkodnunk azon, mit csinálunk majd, ha elfogynak a szén-, kőolaj- és földgázkészleteink.” (Fotó: Miskolczy Róbert)

óta végez kutatómunkát. Tizen-egy éve vezeti az intézmény szénhidrogén-kutatóintézetét.

Tudományos munkásságával újabb nagy lehetőségeket tárt fel a vegyipar előtt, egyebek mellett szénhidrogén alapú új anyagok, komponensek előállításával. Ezen a téren elért eredményeit 1994-ben kémiai Nobel-díjjal is-merték el. Kutatásai során rend-kívül erős savakat is felfedezett. Ezek a szupersavak vagy mági-kus savak új világ tártak fel, meg-nyílt egy olyan ipari potenciál, amely nagyon olcsó alapanyag-okból teljesen új termékek előál-lítására adott lehetőséget.

Ha elfogy a kőolaj...

Lapunk kérdésére Oláh György elmondta, tíz év óta munkatár-saival azon dolgozik, hogy meg-oldják azt a problémát, amelyet a Föld szénhidrogén-készleteinek elapadása fog okozni. – A kőolaj, a földgáz és a szén a természet nagy ajándéka, amelyek sok százmillió év alatt alakultak ki. Nem tartanak azonban örökké. Olajunk és gázunk talán még száz évig lesz, de egyre többre fog kerülni. Szenet talán még két-száz évig bányászhatunk, de egy-re nehezebben tudunk majd hoz-záférni. Az emberiségnek tehát

már most el kell gondolkodnia azon, mit fog csinálni utána – te-kint a jövőbe a professzor. – Azt kutatjuk, hogyan használható fel szénforrásként a levegőben talál-ható szén-dioxid. Meg vagyok győződve arról, képesek leszünk rá, hogy a szén-dioxidot kinyer-jük a levegőből és felhasználjuk szénhidrogén előállítására. Eh-hez azonban a szén-dioxid mel-lett hidrogénre is szükség van, amit a vízből vonhatunk ki sok energia befektetésével. Azt hi-szem, erre a problémára az atomenergia lesz a megoldás – magyarázza, hogyan segíthet a kémia az emberiség életszínvo-nalának fenntartásában.

Munkájának eredményességé-hez minden bizonnyal hozzájár-ult sajátos életfilozófiája, ame-lyet egyszer így fogalmazott meg: – Az élet túl rövid ahhoz, hogy az ember pesszimista legyen, úgy-hogy igyekezni kell mindig az élet pozitívumaira koncentrálni. Sok minden van, amire panasz-kodhatunk, de nem érdemes erre energiát fordítani.

Vele született optimizmusa miatt nem érti azokat, akik a magyarországi kutatási feltételek hiányosságára panaszkodva kül-földre távoznak és ott vállalnak munkát. – Szent-Györgyi Albert-nek sem volt mindenre lehető-sé-

ge, amikor Szegeden végezte a kutatásait, mégis világraszóló eredményt ért el – mondja, s egyúttal reméli, hogy hosz-szabb-rövidebb külföldi tanul-mányút után a jövőben sokkal több fiatal kutató tér vissza Ma-gyarországra dolgozni.

A tudós gyermeki kíváncsisága

A tavaly Corvin-lánccal kitün-tetett Oláh György az elmúlt években többször is hazlátoga-tott, legutóbb egy héttel ezelőtt járt Budapesten és Szegeden ab-ból az alkalomból, hogy megie-lent Életem és a mágikus kémia című önéletrajzi könyve. Az idén hetvenöt éves magyar kutató ma is aktívan dolgozik. Lapunknak nyilatkozva úgy fogalmazott: – A tudósok még idős korban is olya-nok, mint a gyerekek: játszanak. Mint ahogyan Picasso is kilenc-venéves koráig festett, mert él benne valami, amit ki akart fe-jezni.

Amíg a festő az ecsettel, a ké-mikus a kémcsővel játszik. Ha talál valami újat, azt azonnal ki akarja próbálni, mire jó, mit le-het vele csinálni. Ez a gyermeki kíváncsiság elég fiatalosan tartja az embert.

HEGEDÚS SZABOLCS

Vámos öt kisregénye

Vámos Miklós (képünkön) legújabb könyve olyan kisregényeket tartal-maz, amelyek közül a legrégebbit a szerző harminc éve publikálta, a legújabb pedig a nyolcvanas évek végén jelent meg először. Az Ab Ovo Kiadói Kft. gondozásában megjelent kötetben a Borgisz, az Én és én, az Emily néni szakállá, a Hanyatt-homlok és a Jaj című művek kaptak helyet. „Öt Kis Regény. Engem fölkapar, hogy a legkorosabb mindjárt betölti a harmincat, s a legfiatalabb is elmúlt tizenöt. Hu-szonhárom voltam, amikor az elsőnek nekiültem, harminchét, ami-kor az utolsót befejeztem. Most ötvenkettő vagyok, így hát nem tud-tam megállni, hogy picit át ne írjam őket. Égek a kíváncsiságtól, mit szólnak hozzánk. Öt Kis Regény. Ajánlom magunkat” – mondja a gyűjteményről Vámos Miklós.

Novellaválogatás Kepes módra

Nemrégiben jelent meg *Kepes András* legújabb válogatása, a Könyv-jelző második része, melyben kortárs fiatal magyar írók novelláiból válogatott. Az egyik kereskedelmi televízió tűzte műsorára azokat a beszélgetéseket, amelyek a szerzőkkel készültek, és a könyvben a mű-vek mellett ezek az interjúk is helyet kaptak. Ennek segítségével a hűsz fiatal író – húsztól negyvenig – személyesebben, kézzelfogha-tóbban is meg lehet ismerni a Park Kiadó gondozásában megjelent könyv lapjain.

Kepes András előszavában megemlíti, hogy ellenérzésekkel fogott hozzá a kötet összeállításához. Előítéleteit a fiatal szerzőkkel szem-ben akkor sikerült leküzdenie, amikor a novellákban hiába kereste azt a „lila ködöt”, amire számított.

– Bízom benne, másoknak is akkora élményt nyújtanak majd ezek az írások, mint nekem. Kevés dologból tanultam annyit az utóbbi években, mint ezekből a novellákból és beszélgetésekből. Kicsit úgy éreztem magam, mint amikor a családi körben gyerekeinkkel disku-rálva egyszer csak rádöbbenünk: „Nocsak milyen okos ez a kölyök!” Másként nézik a világot és mást vesznek észre belőle, mint mi. Nem ártana néha beszélgetni velük! – írja Kepes András könyve borítóján.

fókusz

könyvtárház

H-6720 Szeged,
Tisza L. krt. 34.
www.fokuszonline.hu

Telefon: (+36 62) 420-624 Fax: (+36 62) 424-789
e-mail: fokusz.szeged@lira.hu